

m InBeR**.b**A

osnovni propisi

KAMATNOG POSLOVANJA

u islamu

minber
publishing

Kamatno poslovanje je veliki grijeh

Danas je gotovo nemoguće naći muslimana koji ne zna da je kamata u islamu strogo zabranjena, ali i pored toga mnogi ljudi olahko shvataju ovu zabranu i lahkomišlenu se upuštaju u nju. O kakvom grijehu se radi, dovoljno je to što se u mnogo kur'anskih ajeta i Poslanikovih hadisa kamata spominje kao izuzetno štetna i pogubna, kao grijeh koji svog počinitelja dovodi u opasnosti nesagledivih posljedica. Pogledajmo čemu se izlaže onaj ko se bavi kamatom:

- **Allah će ga na Sudnjem danu izbezumljenim proživjeti.** Rekao je Uzvišeni: "Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirao šejtan izbezumio, zato što su govorili: 'Kamata je isto što i trgovina.' A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu." (El-Bekare, 275)
- **Postaje neprijateljska strana u ratu protiv Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.** Kaže Uzvišeni: "O vjernici bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. Ako to ne učinite, eto vam onda, neka znate, rata od Allaha i Poslanika Njegova!" (El-Bekare, 278-279)
- **Stići će ga prokletstvo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je prokleo onog ko uzima kamatu, onog ko daje kamatu, onog ko zapisuje kamatu i onu dvojicu koja to svjedoče, rekavši nakon toga: "Oni su jednaki."** (Muslim)
- **Ubraja se u najteže grješnike.** Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Klonite se sedam pogubnih grijeha: širk, sihr, ubistvo čovjeka kojeg je Allah zabranio ubiti, upotrebu kamate..." (Buharija i Muslim)

Vrste kamate

Kada se spomene kamata obično se misao veže za kamatu kakva je danas poznata u bankarstvu i ekonomiji, međutim, kamata u šerijatskoj terminologiji ima daleko šire značenje. Klasična bankovna kamata smatra se samo jednim oblikom zabranjene kamate.

Navedeni citati iz Kur'ana i sunneta odnose se na kamatu u svim njenim oblicima, stoga, da bi se sačuvali ovog velikog grijeha, neophodno je upoznati sve kamatne vrste i oblike po metrici šerijata. Kamata se, načelno, može podijeliti na dvije vrste: kupoprodajnu i dugovnu.

1. Kupoprodajna kamata:

Ova vrsta kamate prisutna je samo kada se trguje određenom vrstom robe. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naveo je šest vrsta kamatne robe. Kazao je: "Zlato za zlato, srebro za srebro, pšenica za pšenicu, ječam za ječam, hurme za hurme i so za so, prodaju se jednako za jednako, isto za isto, i iz ruke u ruku. A kada se ove vrste razlikuju prodajte kako želite, ako je iz ruke u ruku." (Muslim)

Sve ove vrste dijele se u dvije grupe. Prva grupa su zlato i srebro, roba koja se ubraja u kamatnu zbog dvije zajedničke osobine:

1. platežno su sredstvo,
2. služe kao mjerilo vrijednosti svih drugih vrsta robe.

Ranije se kupovalo zlatnicima i srebrenjacima a danas za to služi novac. Zbog toga se sve novčane valute, poput konvertibilnih maraka, eura, dolara i sl. pridružuju zlatu i srebru u propisima vezanim za kamatu, jer sve sadrže osobinu platežnog sredstva i služe kao mjerilo vrijednosti drugih roba.

Druga grupa su preostale vrste robe spomenute u navedenom hadisu: pšenica, ječam, hurme i so. Njihove zajedničke osobine zbog kojih se tretiraju kamatnom robom su:

1. koriste kao namirnice,
2. mogu se uskladištiti.

Dakle, i svaka druga roba, namirnica koja se koristi u svakodnevnoj ishrani i skladišti se, pridružuje se ovoj grupi kamatne robe, poput riže, šećera, meda i sl.

Trgovanje kamatnom robom

Da bi pojasnili kako se trguje kamatnom robom na ispravan način, potrebno je naglasiti da postoje dvije vrste kupoprodajne kamate: kamata zbog razlike u količini robe (ar. riba el-fadl) i kamata zbog odgode (ar. riba en-nesi'e).

Da bi zamjena bilo koje kamatne robe za istu (npr. zlato za zlato, med za med i sl.) bila ispravna potrebno je da se ispune dva osnovna uvjeta:

PRVI UVJET: Da budu u identičnoj količini tako da pouzdano znamo da su jednake mjere. Ukoliko se ne ispuni ovaj uvjet zapada se u kamatu zbog razlike u količini. U našim krajevima česta je "trampa" starog zlata za novo, tako da se daje veća količina starog za manju količinu novog. Prema onome što smo naveli, ovakva zamjena je kamata zbog razlike u količini robe!

RJEŠENJE: Onaj ko je u potrebi da zamijeni staro zlato prodat će ga za novac, a zatim, nakon što preuzme novac i bude slobodan u raspolaganju sa njim, kupit će novo zlato, od iste osobe kojoj je prodao staro zlato ili od bilo koga drugog.

DRUGI UVJET: Da se zamjena izvrši iz ruke u ruku, tj. da se preuzme zamijenjena roba prije nego se kupac i prodavač fizički raziđu. Ukoliko se ne ispuni ovaj uvjet zapada se u kamatu odgode. Ova dva uvjeta su neophodna samo kada mijenjamo kamatnu robu iste vrste, recimo med za med.

RJEŠENJE: Ako želimo zamijeniti bagremov med za kestenov, da bi zamjena bila ispravna potrebno je da budu jednake količine meda, recimo kilogram za kilogram, i da se zamijenjena roba preuzme prije nego se kupac i prodavač raziđu.

Kada mijenjamo jednu kamatnu vrstu za drugu, a obje pripadaju istoj grupi, tj. podudaraju se u osobini zbog koje se smatraju kamatnom robom (zlatu za srebro, konvertibilne marke za eure, pšenicu za ječam itd.), u ovom slučaju trgovina će biti ispravna samo uz jedan uslov, da se razmjena u potpunosti izvrši prije nego li se kupac i prodavač fizički razidu.

To je značenje riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "A kada se ove vrste razlikuju prodajte kako želite, ako je iz ruke u ruku." Iz ovog zaključujemo da se zlato ne može kupiti novcem uz odgodu ili na rate, jer kupac mora isplatiti punu cijenu prije nego se razide sa prodavačem.

RJEŠENJE: Ukoliko želimo zamijeniti novčanu valutu u drugu, npr. konvertibilne marke za eure, zamjena se mora u potpunosti izvršiti prije nego se kupac i prodavač fizički razidu. U protivnom, govorimo o kamati zbog odgode.

Kada se mijenja kamatna roba iz različitih grupa (npr. pšenica za zlato, med za novac i sl.), nema posebnih uvjeta, osim općih uvjeta ispravnosti trgovine. Zbog toga je dozvoljeno novcem kupiti med uz odgodu plaćanja, jer se ne uslovljava da se razmjena izvrši iz ruke u ruku. Isto tako, roba koja nije kamatna prodaje se bez spomenutih uslova (npr. dozvoljeno je zamijeniti knjigu za dvije, automobil za dva, i sl.), svejedno izvršili razmjenu prije razilaženja ili ne.

2. Dugovna kamata:

To je svaka ovosvjetska korist koju pozajmljivač uslovi pri davanju pozajmice. Najviše zastupljena kamata ove vrste je novčana pozajmica uz uvjet vraćanja većeg iznosa od pozajmljenog i povećanje osnovnog duga zbog zakašnjenja pri njegovom vraćanju. Dugovna kamata prisutna je i u svim vrstama robe, bila ona kamatna ili ne.

PRIMJER: Pozajmljivanje građevinskog materijala uz uvjet da se vrati veća količina istog (npr. posuditi vreću cementa pod uvjetom da se vrate dvije), smatra se kamatom, iako se ne radi o kamatnoj robi. Međutim, prodati vreću cementa za dvije je dozvoljeno, jer cement ne spada u kamatnu robu.

Razlog tome je to što je trgovina u osnovi propisana da bi se ostvarila korist kroz razmjenu dobara, dok je pozajmljivanje humanitarnog karaktera, pa se stoga svaka korist koju pozajmljivač uslovi smatra kamatom. Ta zabranjena korist, koja proizlazi iz pozajmice, nije ograničena samo na materijalnu razliku i zaradu nego obuhvata i bilo koju drugu korist.

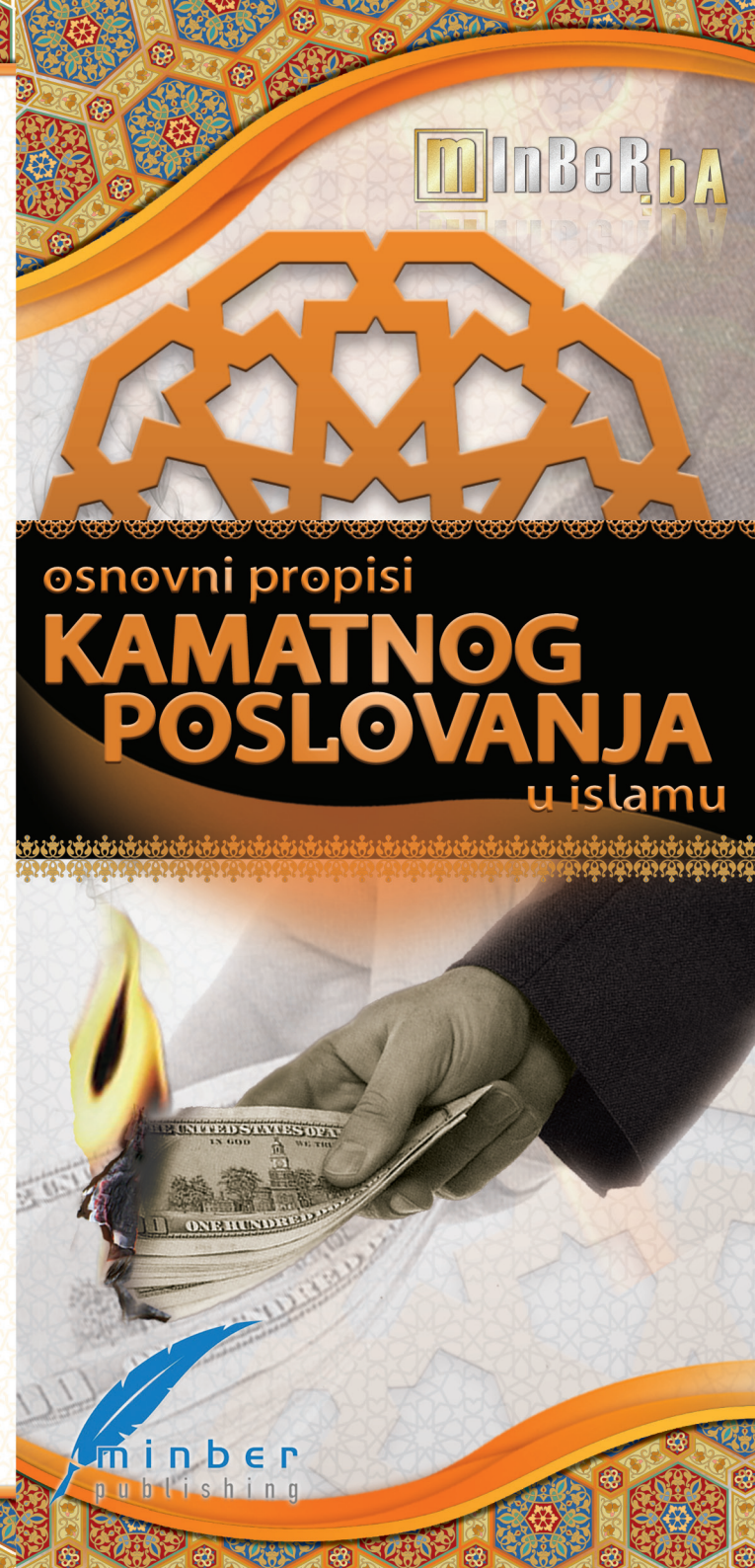
PRIMJER: Posuđivanje novca automehaničaru koji treba vratiti istu sumu, ali uz uvjet da davaocu zajma besplatno servisira auto, smatra se kamatom, jer se besplatna usluga servisa dobila na osnovu pozajmice.

Poklon dužnika

Davaocu zajma nije dozvoljeno prihvatiti poklon od dužnika ako mu ovaj poklanja zbog pozajmice, jer je to korist koja je proizašla iz duga i tretira se kamatom. Dozvoljeno mu je prihvatiti poklon ukoliko okolnosti ukazuju da poklanjanje nije radi pozajmice, kao što je u slijedećim slučajevima:

- ukoliko je dužnik imao običaj davati poklone prije pozajmice i ti se pokloni nisu povećali nakon nje;
- ako će pozajmljivač smatrati poklon dijelom vraćenog duga ili će pokloniti dužniku sličan poklon;
- kada poklon dođe nakon vraćanja duga.

Molimo Uzvišenog Allaha da naš imetak očisti od svih primjesa kamate, da nas i naše porodice sačuva od ovog velikog grijeha i olakša nam načine sticanja halal zarade.

osnovni propisi KAMATNOG POSLOVANJA u islamu